

С. М. Куделко, О. Н. Ярмиш

Вітте Сергій Юлійович

ВІТТЕ Сергій Юлійович (Витте Сергей Юльевич; 17(29). 06. 1849, Тифліс, нині Тбілісі – 28. 02(13. 03). 1915, Петроград, нині С.-Петербург) – російський державний діяч. Почес. чл. С.-Петербур. АН (1893). Закін. Новорос. університет в Одесі (1870). Відтоді служив у канцелярії одес. генерал-губернатора, у залізнич. відомствах Одеси та Києва. Від 1877 – нач. відділу експлуатації Одес. залізниці, від 1880 – Товариства Пд.-Зх. залізниць (Київ); 1878– 81 – почес. мировий суддя Одеси; 1886–88 – управляючий Пд.-Зх. залізниць. 1888 признач. дир. деп. залізниць Міністерства фінансів Росії, переїхав до С.-Петербурга. У 1892 – міністр шляхів, 1892–1903 – міністр фінансів. Від 1903 очолював Комітет міністрів, 1905–06 – голова РМ. 1906 пішов у відставку, однак зберігав за собою посаду голови Комітету фінансів. Перекоаний монархіст, входив до слов'янофіл. Одес. слов'ян. благодій. товариства, був одним із засн. «Священної дружини» (1881) – таємної монарх. організації для боротьби з рев. рухом. Поступово перейшов на позиції «бюрократа-прогресиста», речника оновлення та модернізації Росії під скіпетром самодержавства. Відомий як визначний представник банків.-пром. кіл, відіграв значну роль у розвитку та зміцненні капіталізму в Рос. імперії, зокрема сприяв розвитку транспорту, промисловості, банків. справи, торгівлі в Україні. Серед екон. реформ, здійснених В., – введення у Рос. імперії винної монополії (1894); грош. реформа на основі золотого обігу (1897); будівництво мережі залізниць, зокрема Сибір. магістралі. У зовн. політиці був прибічником зближення з Францією та Китаєм, активно сприяв залученню у Росію іноз. капіталу, ініціатор митних угод з Німеччиною 1894 і 1904. Енергійно виступав за просування Росії до берегів Тихого океану. Напередодні рос.-япон. війни виступав за угоду з Японією ціною деяких поступок, 1905 підписав вигідний для Росії Портсмут. мир, за що був нагородж. титулом графа. Революцію 1905–07 намагався погасити

шляхом поступок і гнучкої політики (скликання Держ. думи, Маніфест 17 жовтня 1905), однак згодом вдався до радикал. заходів для її придушення. Від 1906 – у відставці. Один із засн. г. «Киевское слово». 1960 у Москві перевидано «Воспоминания» В. у 3-х т.

Основні праці

Принципы железнодорожных тарифов по перевозке грузов. К., 1883; Национальная экономия и Фридрих Лист. К., 1889; Самодержавие и земство. Штуттгарт, 1901; 1903; Записка по крестьянскому делу. С.-Петербург, 1904; Конспект лекций о народном и государственном хозяйстве. С.-Петербург, 1912; По поводу непреложных законов государственной жизни. С.-Петербург, 1914.

Рекомендована література

1. Струве П. Граф С. Ю. Витте. Москва, 1915;
2. Ананьич Б., Ганелин Р. С. Ю. Витте, М. П. Драгоманов и «Вольное слово» // Исследования по отечественному источниковедению. Москва; Ленинград, 1964;
3. Корелин А. П. Сергей Юльевич Витте // Россия на рубеже веков: истор. портреты. Москва, 1991.

Бібліографічний опис:

Вітте Сергій Юлійович / С. М. Куделко, О. Н. Ярмаш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35026>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).